

TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISH VA UNING MAMLAKATIMIZ IQTISODIYOTIDAGI O'RNI

Baliyeva Rushana

Qardu Talabasi

Annotatsiya

Bugungi kunda turizm sohasi serdaromad sohalardan biriga aylanib ulgurdi . Soha rivoji orqali mamlakat iqtisodiyotiga ham bir muncha foyda keltirmoqda . Yildan yilga mamlakatimizga sayyohlar oqimi oshib, tarixiy obidalarini qayta rekansturuksiya qilish ishlari amalga oshirilmoqda.Turizm har qnday mamlakat iqtisodiyotida muhim rol o'ynaydi.Ilgari turizm iqtisodiyotning bir tarmog'i sifatida qaralmagan. Uning ishlab chiqarish faoliyati muhim emas edi va ko'p hollarda turizmni rivojlantirishga ahamiyat ham berilmagan .Vaqt o'tishi bilan turizm sifat va miqdor jihatidan asta sekin rivojlana bordi.Turizmning iqtisodiy hodisa sifatida ahamiyati va uning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni katta.Turizmning jadal rivojlanishi va uning turli mamlakatlar iqtisodiyotiga ta'sirining o'sishi uning ilmiy izlanishlariga ehtiyoj tug'diradi. Bu tadqiqotlar turistik iqtisodiyotning turli muammolarini , shu jumladan turizmni mustaqil sanoat sifatida o'rganish , turizmning asosiy tendensiyalarini aniqlash .

Kalit so'zlar: sport turizmi, iqtisodiyotning rivojlanishi, turizm, ziyorat turizmi , yoshlar turizm, madaniy turizm, gastronomik turizm , ekoturizm , etnik turizm.

Introduction

Bugungi kunda mamlakat iqtisodiyotning rivojlanishi , aholini turmush kechirish sharoitlarini yaxshilashda, xalqaro maydonga chiqishi va unda munosib o'rin egallashida barcha sohalar bilan bir qatorda turizm sohasini ham o'rni kattadir. O'zbekistonda turizmga alohida e'tibor berilib , o'sib borish tendensiyalari amalga oshirilmoqda. SHuni aytib o'tish lozimki bugun ziyorat turizmi , yoshlar turizm, madaniy turizm, gastronomik turizm , ekoturizm , etnik turizm ,sport turizmi va boshqa shu kabi ko'plab turizm faoliyatlari ish olib bormoqda [1-15].

Respublikamizga kirib kelayotgan chet ellik turistlarning 76 foizi Buxoro ,Samarqand, Xorazm , va Toshkentga tashrif buyurishga qiziqsa ,qolagn 24 foizi Jizzax, Qashqadaryo , Surxandaryo , va Farg'ona viloyatlariga sayohat qilishadi.O'zbekistonda so'ngi 2022- yilda pandemiya sharoitida xorijiy davlatlardan turistik maqsadda tashrif buyurgan chet el fuqarolari soni 1,5 million kishini tashkil etadi.Ushbu ko'rsatkich 2019 –yilga nisbatan 77,7 foizga kamaygan .

Yurtimizda boy ma'daniy –ma'naviy merosi turli tuman tarixiy arxeologik obyektlari , qulay tabiiy iqlim sharoiti hududimizda har qanday landshaftlarni kurishimiz mumkin , islom dunyosida ma'lum va mashhur buyuk allomalarning maqbaralari, qadamjolari ko'p .Lekin afsuslanarli tomoni shundaki mamlakatimiz turizm salohiyati yuqori bo'la turib undan uzoq yillar davomida bu imkoniyatdan to'g'ri foydalanilmadi. Prezidentimizning turizmga oid turli qonun farmonlar chiqarganligi sohaga qaratilgan yuksak e'tiborning yorqin dalilidir [16-25].Ushbu hujjatlar orqali sohada yig'ilib qolgan muammolarni hal etish , turizm salohiyatini oshirish bo'yicha ustuvor vazifalar belgilandi. Ayniqsa birinchi galdagi vazifa ichki turizmni rivojlantirish uchun ko'plab imkoniyatlar va imtiyozlar yaratib berildi.Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev turizmning iqtisodiyotdagi o'rnini alohida ta'kidlab , mamlakatimizda bu boradagi ahvol va sohani rivojlantirish bo'yicha ko'rilayotgan choralar samaradorligini birma- bir tahlil qildi.

Hozirgi zamonaviy davrda turizmning bir qancha turlari mavjud; rekratsion turizm, biznes turizm, ekskursiviy turizm, ekstremal turizm, madaniy va ma'rifiy turizm, VIP turizm ya'ni qimmatli dam olish maskanlariga tashrif buyurish, ekoturizm, tog'li turizm etnik turizm va boshqa shu kabi ko'plab turlari mavjud. Bugungi kunda mamlakat iqtisodiyotini rivojlanishida turizm sohasining o'rni salmoqli. O'zbekistonda 2019- yil yakuni bo'chiya turizmning barcha sohasi doirasida xizmat ko'rsatishdan 1,3 milliard dollar mablag' tushgan. Ushbu ko'rsatkich 2018 -yilga nisbatan 30 foizga ko'p. Shu o'rinda ta'kidlash kerakki, O'zbekiston turizmida 260 ming kishi faoliyat yuritmoqda. Aholing farovon yashashi, ehtiyojlarning qondirilishi, iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy hayot kechirish darajasiga mamlakat hududiga kirib kelayotgan pul mablag'lari ham ahamiyatlidir [26-34].

Respublikamizda 2018- yilgi ma'lumotlarga ko'ra, turistik toifadagi avtotransport vositalari 133 taga, turoperatorlar esa 234 taga, sertifikatga ega gidlar soni 914 tani tashkil etadi. Misol qilib aytish mumkinki O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri o'rinbosari, Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi raisi Aziz Abdihakimov tomonidan Xiva shahrida bo'lib, "Hotel Zarafshon boutique" mehmonxonasi ochilish marosimida ishtirok etdi va 3 yulduzli "Sayid Islom Kho'ja" mehmonxonasiga ajratilgan subsidiya sertifikati topshirildi. Turklar bilan hamkorlikda Farg'ona oliy turizm maktabi tashkil etish ko'zda tutilmoqda. 2021-2022 o'quv yilidan boshlab xorijiy tillar bo'yicha mutaxassis yetishtiruvchi oliy ta'lim muassalarining 3-4 kurs talabalari uchun ziyorat turizmi fani bo'yicha o'quv dasturi ishlab chiqilib, joriy etiladi.

O'zbekistonga tashrif buyurgan sayyohlarning o'rtacha xarajati 2018 -yildagi holat buyicha quyidagilarni tashkil etgan. Qozog'iston 158,3 dollar, Qirg'iziston -99,3 dollar, Tojikiston -60,4 dollar, Turkmaniston 104,6 dollar MDH mamlakatlari 635,6 dollar. So'ngi yillarda turizm salohiyatini kompleks ravishda rivojlantirishda yo'naltirilgan ko'plab qarorlar, qonunlar, farmonlar, konsepsiyalar ishlab chiqilib amaliyotga joriy qilinmoqda. Jumladan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 -yil 5 yanvardagi PQ 5611 -son "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora tadbirlar to'g'risida" gi qarori "Turizm to'g'risidagi", qonun yangi tahriri, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 13 -avgustdagi PF 5781 -son "O'zbekiston Respublikasida Turizmni rivojlantirish chora -tadbirlari to'g'risida" gi farmoni va boshqa shu kabi huquqiy me'yoriy hujjatlar qabul qilingan. Shu bilan birgalikda sohadagi eng katta amalga oshirilgan ishlardan biri Turizm konsepsiyasi ishlab chiqilganligidir. Hozirda kishilar orasida turizmni rivojlantirish bo'yicha, keng targ'ib qilish maqsadida yurtimiz teleekranlarida O'zbekiston turizm salohiyatini, turli xil qadamjolar, sayohatga doir ko'rsatuvlar namoyish etib kelinmoqda.

Adabiyotlar

1. Плеханов, А. Ф., Кузякова, С. В., Першукова, С. А., Битус, Е. И., Разумеев, К. Э., Хожиев, М. Т., ... & Рахимов, А. Х. (2020). Совершенствование процесса отделения летучек и разработка новой конструкции сепаратора хлопка-сырца. In Сборник научных трудов Международной научной конференции, посвященной 110-летию со дня рождения профессора АГ Севостьянова (pp. 29-34).
2. Муродов, О. Д. (2021). Влияние формы сетки очистителя мелкого сора для хлопка-сырца на очистительный эффект. Технологии и качество, (2), 52-55.
3. ДЖУРАЕВ, А. Д., ЭЛМОНОВ, С. М., МУРОДОВ, О. Д., & ХУСАНОВ, Б. К. У. (2016). РЕСУРСОСБЕРЕГАЮЩИЙ БАРАБАН ДЛЯ СЪЕМА ХЛОПКА-СЫРЦА С ПИЛЬНЫХ ЦИЛИНДРОВ И ЕГО ТРАНСПОРТИРОВАНИЯ В ОЧИСТИТЕЛЯХ. In Поколение будущего: взгляд молодых ученых (pp. 314-316).

4. Джураев, А., Мирахмедов, Ж., Муродов, О., Мамадалиева, Ш., & Нуруллаева, Х. (2006). Колосниковая решетка очистителя хлопка с многогранными колосниками.
5. Jumayevich, M. O., & Shuhratovna, A. A. (2022, February). TOLALI CHIQINDILAR BOLGAN CHANGLI HAVO TARKIBINI ORGANISHDA OLIV BORILGAN NAZARIY TADQIQOTLAR. In INTERNATIONAL CONFERENCES ON LEARNING AND TEACHING (Vol. 1, No. 2).
6. МУРОДОВ, О., АДИЛОВА, А., & САИДОВА, Н. (2022). АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ НА ИЗМЕНЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОЧИСТКИ ГЕОМЕТРИЧЕСКИХ ПАРАМЕТРОВ ЦИКЛОНОВ. In Молодежь и наука: шаг к успеху (pp. 393-396).
7. АДИЛОВА, А. Ш. (2022). ПРИМЕНЕНИЕ ФОРМУЛЫ ЭЙЛЕРА-ЛАГРАНЖА ДЛЯ РАСЧЕТА ПОТОКА ЧАСТИЦ В ЦИКЛОНЕ. In Проблемы развития современного общества (pp. 57-61).
8. Турдибоева, Н. У., Муродов, М. М., & Урозов, К. М. (2018). РАЗРАБОТКА ТЕХНОЛОГИИ ПОЛУЧЕНИЯ ЦЕЛЛЮЛОЗЫ ИЗ РАСТЕНИЙ КЛЕЩЕВИНА И ПОЛУЧЕНИЯ Na-КАРБОКСИМЕТИЛЦЕЛЛЮЛОЗА НА ЕЁ ОСНОВЕ. Учредители, 36.
9. Ibragimkhodjayev, A. M., Rakhmonberdiyev, G. R., Murodov, M. M., & Kodirov, O. S. (2009). "Influence of ripening process of cellulose from topinambour on its fractional composition. Chemistry and chemical technology. Tashkent, (4), 57.
10. Murodov, M. M., Yusupova, N. F., Urabjanova, S. I., Turdibaeva, N., & Siddikov, M. A. (2021). Obtaining a Pac From the Cellulose of Plants of Sunflower, Safflower and Waste From the Textile Industry. European Journal of Humanities and Educational Advancements, 2(1), 13-15.
11. Муродов, М. М., Юсупова, Н. Ф., Сидиков, А. С., Турабджанова, С. И., Турдibaева, Н., & Сиддикov, М. А. OBTAINING A PAC FROM THE CELLULOSE OF PLANTS OF SUNFLOWER. SAFFLOWER AND WASTE FROM THE TEXTILE INDUSTRY.
12. Murodovich, M. M., & Mahamedjanova, D. (2020). Technologies for producing cellulose from saflor plants and producing carboxymethyl cellulose based on. ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL, 10(12), 730-734.
13. Tohirovna, K. F. (2021, February). Bologna Treaty and ECTS (EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM). In Archive of Conferences (Vol. 14, No. 1, pp. 25-31).
14. Tohirovna, K. F. (2021). THE GREAT HISTORY OF THE KOKAND KHANATE IS REVIVED TODAY THROUGH SOURCES (BRIEF ANALYSIS). Archive of Conferences, 16 (1), 27-29.
15. Tohirovna, K. F. (2021, February). THE GREAT HISTORY OF THE KOKAND KHANATE IS REVIVED TODAY THROUGH SOURCES (BRIEF ANALYSIS). In Archive of Conferences (Vol. 16, No. 1, pp. 27-29).
16. Хусаинова, Ф. Т. (2020). ТАШКЕНТ В ПРОШЛОМ–В ЦЕННОМ ПИСЬМЕННОМ НАСЛЕДИИ «ТАРИХИ ЖАДИДАЙИ ТОШКАНД». Review of law sciences, (1), 183-187.
17. Khusainova, F. (2020). Ancestral heritage is a priceless treasure. Human and its spiritual problems in Avesto. Oriental Art and Culture, (I (2)), 135-137.
18. Toxirovna, K. F. (2021, December). LIFELONG LEARNING AS A PART OF DEVELOPING THE SPECIALIST'S COMPETENCE. In Archive of Conferences (pp. 83-84).
19. Toxirovna, K. F. (2021). BOLOGNA PROCESS: CREDIT-MODULE SYSTEM. EPRA International Journal of Research & Development (IJRD), 6(8), 1-1.
20. Toxirovna, K. F. (2021). LIFELONG LEARNING–LLL–THE BASIS OF PERSONAL DEVELOPMENT. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 9(8), 119-123.

21. Khusainova, F. T. (2021). LIFE-LONG LEARNING: LEARNING TO LEARN. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1(Special Issue 2), 95-98.
22. Khayitov, O. G. O., Ziyodov, N. R., Fatkhiddinov, A. O. T. O., & Umirzoqov, A. A. (2021). THE INTENSITY OF THE EFFECT OF THE EXPLOSION OF BOREHOLE CHARGES OF EXPLOSIVES IN MULTI-STRENGTH ROCKS OF DEEP QUARRIES. *Scientific progress*, 2(1), 625-630
23. Ixtiyorovich, N. N., & Abdurashidovich, U. A. (2022). Study the Location of the Useful Component from the Tailings of the Gold Recovery Plant. *International Journal of Innovative Analyses and Emerging Technology*, 2(1), 5-8.
24. Samadov, A. U., Nosirov, N. I., & Umirzoqov, A. A. (2022). OVERVIEW OF THE CONCEPTS OF GOLD RECOVERY FROM STALE TAILINGS OF A GOLD RECOVERY PLANT. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(1), 3-8.
25. Петросов, Ю., Хайитов, О., Умирзоков, А., Исаманов, У., & Имамбердиев, Ў. (2021). ПРОБЛЕМЫ ДОБЫЧИ И ПЕРЕРАБОТКИ ПОЛЕЗНЫХ ИСКОПАЕМЫХ В УСЛОВИЯХ ГЛУБОКИХ КАРЬЕРОВ. *Збірник наукових праць SCIENTIA*.
26. Usmanovich, S. A., Ikhtiyorovich, N. N., & Abdurashidovich, U. A. (2022). Processing of Layout Tails of Gold-Extracting Plants. *CENTRAL ASIAN JOURNAL OF THEORETICAL & APPLIED SCIENCES*, 3(1), 7-13.
27. Nasirov, U., Umirzoqov, A., & Fathiddinov, A. (2021). ANALYSIS OF THE MODERN DEVELOPMENT OF MINING AND PROCESSING COMPLEXES IN UZBEKISTAN. *Збірник наукових праць Л'ОГОС*.
28. Umirzoqov, A. (2020). The Tasks of Optimal Design and Research of Systems for Cleaning Gas Emissions of Industrial Enterprises. *International Journal of Engineering and Information Systems (IJEAIS) ISSN*.
29. Umirzoqov, A. (2020). JUSTIFICATION OF RATIONAL PARAMETERS OF TRANSSHIPMENT POINTS FROM AUTOMOBILE CONVEYOR TO RAILWAY TRANSPORT. *Scienceweb academic papers collection*.
30. Khayitov, O. G., Umirzokov, A. A., & Agzamova, S. A. (2022). On the Need to Solution Some Problems of the Development of Gas Fields on the Basis of the Evaluation of their Reserves by Different Methods. *European Multidisciplinary Journal of Modern Science*, 5, 29-35.
31. Umirzoqov, A. (2022). АНАЛИЗ ВЫПОЛНЕННЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ ПО ОПЕРАТИВНОМУ УПРАВЛЕНИЮ МИНЕРАЛЬНО-СЫРЬЕВОЙ БАЗОЙ. «EDUCATION AND SCIENCE OF TODAY: INTERSECTORAL ISSUES AND DEVELOPMENT OF SCIENCES».
32. Akramov, B. S., Khayitov, O. G., Umirzokov, A. A., Nuritdinov, J. F., & Kushshaev, U. K. (2022, June). Forced fluid withdrawal as a method of enhanced oil recovery in hydrocarbon fields. In *AIP Conference Proceedings (Vol. 2432, No. 1, p. 030103)*. AIP Publishing LLC.
33. Hayitov, O. G., Akramov, B. S., Umirzokov, A. A., Gafurov, S. O., Juraev, S. Z., & Gafurova, M. O. (2022, June). On the geotectonic features of the southeastern part of the Bukhara-Khiva region. In *AIP Conference Proceedings (Vol. 2432, No. 1, p. 030101)*. AIP Publishing LLC.
34. Nasirov, U. F., Ochilov, S. A., Umirzoqov, A. A., Xudayberganov, S. K., Narzillaev, A. N., & Sobirov, I. S. (2022, June). Development of algorithm for managing mineral resources of deposits. In *AIP Conference Proceedings (Vol. 2432, No. 1, p. 030060)*. AIP Publishing LLC.